

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Зэфэхьысыжьхэр ашыгъэх, пшъэрылъхэр къагъэнэфагъэх

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет игъэкӀотыгъэ зэхэсыгъоу тыгъуасэ илагъэм тхьамэтагъор щызэрихьагъ АР-м и Президентэу ТхьакӀушынэ Аслъан. Зэхэсыгъом хэлэжьагъэх АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Анатолий Ивановыр, федеральнэ инспектор шъхьалэу Лылуужу Адамэ, муниципальнэ гъэпсыкӀэ зилэ кӀэлэ ыкӀи район администрациехэм, къулыкъу ыкӀи ведомствэ зэфэхьафхэм япашэхэр, нэмыкӀхэри.

Иофыгъо шъхьалэу повесткэм итыгъэр 2009-рэ илъэсым иапэрэ илъэсныкӀо АР-м социальнэ-экономикэ хэхьоныгъэу ышӀыгъэхэр ыкӀи ятӀонэрэ илъэсныкӀом пшъэрылъэу зыфагъэуцужьхэрэр арых. Мыщ фэгъэхьыгъэу къэгущылагъ АР-м и Правительствэ ипашэ. Ащ къызэрэхигъэщыгъэмкӀэ, дунэе экономикэ кризисым ыпкӀ къыкӀыкӀэ, агъэцӀкӀэнэу рахъухьэгъэ лъэныкӀо пстэуми зэхьокӀыныгъэхэр афашӀынхэ фаеу хугъэ. Экономикэ кӀыныгъохэм ялэхъан Иофыгъо шъхьалэу къэуцухэрэр зэшӀохыгъэнхэм пае республикэм оперативнэ штаб щызэхашагъэу Иоф ешӀэ. Тхьамафэ къэс ащ зэфэхьысыжьхэр ешӀых, анахъэу уналэ зытебдзэн фӀе лъэныкӀохэр къегъэнафэх.

ИлъэсныкӀом изэфэхьысыжьхэр Къумпыл Мурат къышӀыхэзэ, отраслэ пӀпчъ нахь игъэкӀотыгъэу къыщыуцугъ.

Промышленностьыр. Экономикэ кризисыр анахъэу зэхэзышлагъэхэм ащыщых промышленнэ предприятиеу республикэм итхэр. Производствэм къызэрэщыкӀагъэм, продукциеу къыдагъэкӀырэр зэрӀуамыгъэкӀышбурэм кӀыныгъуабэ къыздахьыгъ. БлэкӀыгъэ илъэсым мыщ фӀэдэ иуахьтэ егъэпшагъэмэ, 2009-рэ илъэсым иапэрэ

рэ илъэсныкӀо промышленнэ производствэм индексе процент 95,1-м нэсыгъ. Илъэсэу тызыхэтэм къыщегъэжьагъэу промышленнэ производствэм ылъэныкӀокӀэ хэхьоныгъэ зышӀыгъэхэр Адыгъкъал, Шэуджэн, Красногвардейскэ, Джэджэ районхэр арых. КъыдагъэкӀырэм нахьыбэу къыщагъэкӀагъ Теуцожь ыкӀи Тэхьутэмькое районхэм. ОАО-у «МыекӀопэ машинэшӀ заводым», ОАО-у «Майкоппром-связым», ОАО-у «МыекӀопэ редукторышӀ заводым» производственнэ лъэкӀлэу ялӀэм елытыгъэмэ, ИофшӀэнэу агъэцӀкӀэрэр мӀкӀэ дэд.

ГъомылӀпхъэ ыкӀи перерабатывающэ промышленностьыр пштэмэ, гъэхьагъэхэр щыӀэх. Мы лъэныкӀомкӀэ агъэнэфэгъэгъэ планыр нахьыбэрэмкӀэ гъэцӀкӀагъэ хуыгъэ. Илъэсэу тызыхэтэм къыщегъэжьагъэу мыщ фӀэдэ предприятиехэм аштэгъэ чыфэхэм япроцентнэ ставкӀхэр субсидировать шӀыгъэнхэмкӀэ сомэ миллиони 6-м ехъу ІэпыІэгъу аратыгъ.

Непэ республикэм иэкономикэ хэхьоныгъэхэр ышӀынхэм анахь зылахьышӀу хэлхэм ащыщ агропромышленнэ комплексыр. МӀкъумэщ хьызмэтым ІэпыІэгъу фэхьугъэным фӀэшӀ илъэсныкӀом къыкӀоцӀ сомэ миллиони 102-м ехъу ра-

тыгъ. Джащ фӀэдэу федеральнэ ыкӀи республикэ программэу щыӀэхэм яшӀогъэшхо къэкӀо. Ащ дакӀоу былымьшъхъэ пчъагъэу Адыгеим щалыгъым къызэрэщыкӀагъэм лъэшэу уигъэгумӀкӀынэу щыт. Ау непэ муниципальнэ образованиехэм къарыхьэгъэ инвесторхэм Иоф зэрашӀэрэр къыдӀпльытгэмэ, нахьышӀум фӀэгузэнкӀынымкӀэ амалышӀухэр щыӀэх.

Бизнес цӀыкӀум Адыгеим зыщегъэушӀомбгъугъэным АР-м и Правительствэ мэхьанэшхо реты. Мы категорием къыхиубытэрэ предпринима-тельхэм ІэпыІэгъу афэхьугъэным пае илъэсым къыкӀоцӀ сомэ миллиони 114-рэ фӀэдиз

афатӀупшыгъ, ащ щышӀэу сомэ миллион 43-рэр республикэ бюджетым къыхахыгъ.

Социальнэ сферэм ылъэныкӀокӀэ пшъэрылъэу зыфагъэуцужьыгъэр зӀкӀэ гъэцӀкӀагъэ зэрэхьуштым, инвестициехэм, потребительскэ бӀдзэрымрэ инфляциемрэ, ИофшӀапӀэр чӀэзынэгъэ цыфхэм ІэпыІэгъу зэрафэхьухэрэм, бюджетым ифедӀкъэкӀуапӀэхэм, банкхэм зэрадӀажьхэрэм, экономикэм илъэныкӀо пстэуми АР-м и Премьер-министрэ къащыуцугъ. КӀэух зэфэхьысыжьхэр ышӀыхэзэ ащ къызэрэхигъэщыгъэмкӀэ, непэ хӀбзэ гъэцӀкӀэкӀо органхэм, муниципальнэ образованиехэм, къулыкъу зэ-

фӀэшъафхэм яІо зэхэлъэу зӀдӀажьхэмэ, чӀӀӀнэгъэшхо ымышӀэу республикэр кризисым къыхэкӀыжьын ылъэкӀышт, цыфхэм ящыӀӀкӀэ-псӀукӀэ нахьышӀум фиузэнкӀышт. Ары джырэ лъэхъан АР-м и Правительствэ пшъэрылъ шъхьалэу зыфигъэуцужьырэр.

АР-м и Премьер-министрэу къышӀыгъэ псалъэм ыуж министрэхэу Натхьо Разыет, Наталья Широковар, министрэу гуадзэу Алай Марыет зэхэсыгъом къыщыгушылагъэх. Мыхэр зипӀэщэ министерствэхэм Иофэу ашӀагъэм ыкӀи тапӀкӀэ пшъэрылъэу зыфагъэуцужьыхэрэм къызэрэутоигъэхэр ащагъэгъозагъэх.

ЯтӀонэрэ Иофыгъоу зытегушылагъэхэр АР-м социальнэ-экономикэ хэхьоныгъэхэу 2025-рэ илъэсым нэс ышӀыштхэр зэрагъэцӀкӀэштхэмкӀэ законым ипроект ары. Мыщ фэгъэхьыгъэу къэгущылагъ АР-м экономикэ хэхьоныгъэхэмкӀэ ыкӀи сатыумкӀэ иминистрэу Матыжъ Аслъан.

ТхьакӀушынэ Аслъан зэхэсыгъом кӀэух зэфэхьысыжьы къыфишӀызэ, АР-м и Правительствэ, муниципальнэ образованиехэм япашэхэм Иофэу ашӀагъэмкӀэ зэрафӀэрэр къарыІуагъ. Ау джыри щыкӀагъэу, гумӀкӀыгъоу шыӀэр макӀпшыш, ахэм ядӀгъэзыжьын нахь чанэу дӀӀажьгъэныр, цыфхэм ящыӀӀкӀэ-псӀукӀэ нахьышӀу шӀыгъэныр пшъэрылъ шъхьалэу къыгъэнэфагъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

СурӀтыр А. Гусевым тырихыгъ.

МЭКЪЭГЪЭІУ

2010-рэ ИЛЪЭСЫМ
ИАПЭРЭ МЭЗИХ

ГЪЭЗЕТКІЭТХЭГЪУР МАКІО

Ныбджэгъу лъапӀэхэр! «Адыгэ макъэм» иредакциерэ федеральнэ почтэ зӀпхыныгъэхэм якъутамэу Адыгэ Республикэм щыІэм и ГъӀорышӀапӀэрэ «ГЪЭЗЕТ-КІЭТХАКІОХЭМ ЯМЭФИПШІ» чъэпыогъум и 15-м къыщегъэжьагъэу чъэпыогъум и 25-м нэс зэхашӀэшт. Мы мӀэфипшӀым къыкӀоцӀ «Адыгэ макъэр» СОМЭ 307-рэ ЧАПЫЧ 08-кӀэ почтэм игъэзеткӀэтхӀапӀэхэм къащышбурхыкӀын шъульӀкӀышт. Нэужым мӀэзиХ кӀэтхӀапӀэр СОМЭ 383-рэ ЧАПЫЧ 88-м теуцожьышт.

Альтернативнэ кӀэтхӀапӀэу «Адыгэ макъэм» иредакциеу Теуцожь ыкӀи Красногвардейскэ районхэм ащызэхышагъэм зэхьокӀыныгъэ фӀэтшырӀп — мӀэзиХ кӀэтхӀапӀэр сомэ 200-у къэнэжьы.

ШъукӀатх лъӀпкӀы гъэзетым!

МЫЖЪОБГЪУ КЪЫФЫЗЭЛУАХЫГЪ

Хэгъэгъу зэошхом хэлэжъагъэу, мэшлукъу гъогум илофышлэ гъэшлугъэу, Адыгеим ыкIи Краснодар краим Социалистическэ IофшакIэмкIэ яапэрэ Лыхъужэу, дунаим икъэухъумэнкIэ Мыекъопэ къэлэ Комитетым итхъамэ-тагъэу Делэкъо Алым зыщыпсэуштыгъэ унэу ура-мэу Пионерскэм тетым мыжъобгъу къыщыфызэ-луахыгъ.

Иофтхъабээр торжественнэ шы-кIэм тетэу кIуагъэ. Ащ хэлэжъагъэ къалэу Мыекъуапэ иадминистрацие ипашэ игуадзэу Аулыэ Юрэ, АР-м иветеранхэм я Совет ипашэу Генрих Барташук, Андырхъое Хъусе-нэ ыцIэкIэ щыт кIэлэгъэджэ кол-леджым ипашэу Ацумыжъ Казбек, зэльашIэрэ тхакIоу МэщбэшIэ Ис-хъакъ, нэмыкIхэр.

Пэублэм Ацумыжъ Казбек Делэ-къо Алым ищыIэныгъэ гъогум къы-тегушылагъ. Ар къэралыгъом ило-фышIэшхоу зэрэщытыгъэр, Хэгъэгъу зэошхом илахышIу зэрэхилъхъагъэр, Лениным иорден ыкIи дунэе тын-ляпIэхэр къызэрэфэгъэшъошагъэ-хэр къылуагъ.

Ащ ыуж МэщбэшIэ Исхъакърэ Генрих Барташукрэ мыжъобгъур къызэлуахыгъ.

МэщбэшIэ Исхъакъ гушыIэр зы-фагъэшъуашэм, Алымрэ ежыррэ зэрэзчылэгъухэр (Шхъашэфыжъ щыш), ащ иунагъо дэгъоу зеришIэ-

штыгъэр къылуагъ. Заом ыуж ныб-жыкIэхэм залуигъакIэзэ, гъогум къыкIугъэр къызэрафиуатэщтыгъэр игушыIэ къыхигъэщыгъ.

Нэужым Аулыэ Юрэ Мыекъопэ администрацием ипашэ ыкIи къэлэ Советым идепутатхэм ацIэкIэ къэ-гушылагъ. Мыщ фэдэ цIыфхэр ти-байныгъэхэу ыкIи ныбжыкIэхэм-кIэ щысэтэхыпIэхэу зэрэщытхэр къылуагъ.

Делэкъо Алым ипшъашэу Люд-милэ къызэрэгъуагъэхэм закыфи-гъазэзэ, ятэ зэрэщымыгъушпэрэмкIэ зэрэфэрэзэр ащ игушыIэ къыхигъэ-щыгъ.

Джащ фэдэу Алым зышIэщтыгъэ-хэр къэгъушылагъэх, шIукIэ ар агу къагъэкIыжыгъ.

ДАУТЭ Анжел.

Сурэтыр Iэшгынэ Аслъан ты-рихыгъ.

А.А. Хъащырым регъэблагъэх

Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэлукIэ ФедерациемкIэ и Совет хэтэу А.А. Хъащырым партией «Единая Россия» зыфиIорэм и Тхъа-матэу В.В. Путиным и Общественнэ приемнэ 2009-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 2-м сыхъатыр 10-м къыщегъэжъагъэу цIыфхэр регъэблагъэх. ЧыпIэу шыуэколIэщтыр: Адыгэ Республикэр, къ. Мыекъуапэ, ур. Краснооктябрьскэр, 4.

2009-рэ илъэсым шэкIогъум и 10-м нэс пэшIорыгъэшъэу зыжыгъэзхын шыуэжыкIышIт, упчIэхэр шыуиIэхэ хъумэ, мы телефонхэмкIэ шыуафытеу: ЧСФ-м иприемнэу п. Яблонев-скэм шыIэм — (887771) 98-0-99; Москва, Фе-дерацием и Совет — (495) 986-64-40; къ. Мые-къуапэ — (88772) 52-52-50. (www.khas-hiraa.ru).

Театрэмрэ шыIакIэмрэ

СезоныкIэр къызэлуахыгъ

БлэкIыгъэ шэмбэтым, чъэпыогъум и 10-м, АР-м и Къэралыгъо Урыс театрэ А. Вампило-вым ипроизведение техыгъэ спектаклэу «Про-винциальные анекдоты» зыфиIорэмкIэ сезо-ныкIэр къызэлуахыгъ. Ар зыгъэуцугъэр зэльа-шIэрэ режиссерэу ТхъакIумэщэ Налбый.

Творческэ кIочIэ ин зыпкырылъ режиссе-рым классикэм зыфигъэзэныр ыкIи ащ хэлъ гушшынэ шэн шхъалэ бэшIагъэу фэхъугъ.

Сэмэркъэу-кIэнэкIэлэ макъэр зыхэлъкIырэ пьесэм советскэ лъэхъанэу заводхэр, фабри-кэхэр зыщылагъэхэу, коллективхэм Иофым ашхъи агуи зыхэлъыгъэ уахтэр ары къы-гъэлыгъорэр. Ауми, нэдэплыпIэ гушшынэу тIэкIу зыгъотыгъэ лэжъэкIоу къызэрыкIохэр командировкэ загъакIохэм къащышIыгъэм, ахэм яIокIэ-шыкIэхэм, яцIыф гъэпсыкIэхэм, «ери шIури шхъны» зыфаIуагъэр гум къы-гъэкIэу, спектаклэр гъэпсыгъэ.

Урыс театрем иартистхэм якъулайныгъэ IэпкIэ-лэпкIагъи, IэпIэсагъэм лыкIахъэу щыт артистхэми «Провинциальные анекдо-ты» зыфиIорэм гу зыщылыуагъатэ, ясэнэ-хъат зэрякIасэр, сценэм зэрэтегъэпсыхъагъэ-хэр, ар ящыIэныгъэ шыпкэ хъугъэу зэрэщы-тыр зэхэошIэ.

Арышъ, зийлэсыкIэ ИофшIэн езыгъэжъ-жыгъэ Урыс театрем тапэкIи спектаклэ дэ-гъухэмкIэ цIыфхэр ыгъэгъушIонхэу, зылы-щэнхэу, шIум филIунхэу, хэхъоныгъэу иIэхэм заригъэIэтынэу фэтIо.

МАМЫРЫКЪО Нурыет.

КЪЭБАРЫКIЭХЭР

Псауныгъ

УПЛЪЭКIУНХЭМ КЪАГЪЭЛЪЭГЪУАГЪЭР

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэ-нымкIэ и Министерствэ ипресс-къулыкъу тызэрэщи-гъэгъозагъэмкIэ, къэлэ прокуратурэмрэ мы министр-ствэмрэ зэгъусэхэу IээпIэ-профилактическэ учреж-дениехэм ащышхэр ауплъэкIугъэх. ЗэрагъэшIагъэр федеральнэ фэгъэкIотэныгъэ зилэхэм Iээгъу уцхэр алэкIэгъэхъэгъэным фэгъэхыгъэ законодательствэр гъэцIагъэ зэрэхурэр ары. АуплъэкIугъэх къэлэ кIэ-лэцIыкIу поликлиникэу N 2-р, къэлэ поликлиникэ-хэу N 1-р ыкIи N 5-р, джащ фэдэу аптекуэ N 1-р, ООО-у «Фарма-77-рэ» зыфаIорэр.

Пстэуми тыщыгуау, бэри игугъу тэшIы фэгъэкIо-тэныгъэ зилэхэу, ащ къыхэкIыкIэ, ыпкIэ хэмылгъэу Iээгъу уцхэр зэрэтынхэ фаеу щыт сымаджэхэм ахэр икIоу зэралумыкIэхэрэм, бэрэ зэрэтхъаусыхэхэрэм. Ары мы уплэкIунхэри зыпкэ къыкIыгъэхэр. Зэфэ-хысыжъэу комиссием ышIыгъэхэм къызэращыагъэ-щыгъэмкIэ, фэгъэкIотэныгъэ зилэхэм ящыкIэгъэ Iээ-гъу уцхэр икIоу арагъэгъотын амылгъэныр къы-зыхэкIыгъэр федеральнэ бюджетым мы Иофыгъом пае ахышэ икIоу къызэримытIупщыгъэр ары.

Тызыхэт илъэсым Иофыр нахь зэтэгъэуцожы-гъэным, Iээгъу уцхэр мы сымаджэхэм нахь дэгъоу алэкIэгъэхъэгъэхэм фэшI джыри сомэ миллион 12,5-рэ фэдиз аосэ медикамент къэлэ аптекэхэм ара-тыгъ.

— Медицинэ документацием изэхэгъэуцонкIэ, игъэхъазырынкIэ комиссием дао иIэп, имыщыкIагъэу е хэбзэнчъэу Iээгъу уцхэр врачхэм къыратхыкIы-гъэуи уплэкIунхэм ялэхъан къыхагъэщыгъэп, — еIо Адыгэ Республикэм и Министерствэ ипресс-къу-лыкъу.

ЖАКIЭМЫКЪО Аминэт.

ГЪЭХЪАГЪЭХЭР ЯIЭХЭУ

КЪАГЪЭЗЭЖЫГЪ

Абхъазым и Къэралыгъо къэшъокIо ансамблэу «Кавказ» зыфиIорэм исолитштыгъэу Инал Кварчия ишIэжъ фэгъэхыгъэ зэнэкъокъу Ионыгъом и 22-м къыщегъэжъагъэу и 26-м нэс Крас-нодар краим ит ПсышIопэ районым шылагъ.

Ащ хэлэжъагъэх Адыгеим, Къыблэ Осетию, Чэчэным, Къэрэщэе-Щэр-джэсым, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Став-рополь ыкIи Краснонодар крайхэм къарыкIыгъэ творческэ купхэр.

Адыгэ Республикэр зэнэкъо-къум къыщызгъэлъэгъуагъэхэр Шэуджэн районым культурэмкIэ и Унэ илъэпкэ къэшъокIо ансам-блэу «Абдзахэхэр» зыфиIорэм исолитхэу ЦыпIынэ Даринэрэ Хъазэщыкъ Мосэрэ. Лъэпкэ къа-шъохэу «Ислъамыемрэ» «Къа-фэмрэ» ахэм къашыгъэх.

Творческэ купэу зэнэкъокъум къэкIоллагъэхэм IэпIэсэныгъэ ин къагъэлъэгъуагъ нахь мышIэми, тэ тиартистхэм апэрэ степень зилэ Дипломым илауреатыцIэ къалэ-жыын алгъэкIыгъ. ТикъэшъуакIо-хэм ягъэхъагъэ нахь къэзыгъэлъа-пIэрэ жюрим итхъаматэу, Уры-

сыем щыпсэурэ цIыф лэпкэхэм я Ассамблее ыкIи творчествэм-кIэ общественнэ Академием иду-нэе артистическэ Комитет ивице-президентэу А. Бетыгъуанэм осэ-шхо къызэрафишIыгъэр ары.

Адыгэ Республикэм культурэм-кIэ изаслуженнэ ИофышIэу, муни-ципальнэ гъэпсыкIэ зилэ Шэуджэн районым культурэмкIэ игъэIоры-шIапIэ ипашэу Лышэ Рустем жюрим хэтынэу къыфагъэшъо-шагъ. Ащ дакIоу, илъэпкэ зыми фэмьдэ хабзэу иIэхэм ыкIи цIыф лэпкэ зэфэшъафхэм языкIы-ныгъэ икIэухъумэн илахышхо зэрэхилъхэрэм апае, зэнэкъокъум

изэхэщэкIо комитет и Дипломрэ Урысыем ис лэпкэхэм я Ассам-блее имедальрэ къыратыгъэх.

Нэужым ЦыпIынэ Даринэрэ Хъазэщыкъ Мосэрэ Ингушетием ыкIи Къэбэртэе-Бэлъкъарым къа-рыкIыгъэ артистхэм ягъусэхэу шапсыгъэ къуаджэу Къэлэжэ зэнэ-къокъум иоргкомитет щызэхышъ-гъэ концертным хэлэжъагъэх.

ДЗЫБЭ Саньет.

Сурэтым итыр: Шэуджэн рай-оным культурэмкIэ игъэIоры-шIапIэ ипашэу Лышэ Рустем (азыфагу дэт), къэшъуакIохэу ЦыпIынэ Дарин, Хъазэщыкъ Мос.

КОММУНАЛЬНЭ ХЪЫЗМЭТЫР

Бжыхъэ-кIымэфэ ИофшIэгъу пIалъэм зыфэгъэхъазыргъэным лъэныкъо Iаджи кызылэу-быты. Ау апэрэпшIэ тызэгупшысэрэр квартирабэу зэхэт унэхэм, ИофшIапIэхэм, сабий IыгыпIэхэм, сымэджэщхэм ыкIи ахэм яхышърхэм якъэгъэфэбэн зэрэзэхэщэгъэщтыр ары.

— ЗэкIэмкIи тиреспубликэ котельнэ 360-рэ ит, — къеIуатэ Рэмэзанэ. — Ахэм ащыщэу 167-р коммунальнэ къулыкъум епхыгъэх, адрэхэм ведомствэ зэфэшъхьафхэм Иоф арагъашIэ. Непэ, чъэпыогъум и 12-м, ехъулIэу пштэмэ, ящыкIэгъэ ИофшIэн пстэури ипIалъэм зэшIуахи, зэкIэ котельнэхэр зэтырагъэпсыхъажыгъэх, непэрэ мафэм атIупщынхэ фаеу хъугъэ-

Непэ чъэпыогъум и 15. Хэбзэ унашъохэм зэрагъэнафэрэмкIэ, мы пIалъэм кышыцублагъэу котельнэхэм ИофшIэныр рагъажьэ, квартирабэу зэхэт унэхэр, сабий IыгыпIэхэр, сымэджэщхэр, ИофшIапIэхэр къагъэфабэхэу аублэ. Ау телевидением кызыэртыгъэмкIэ, унэхэр гъэфэбэгъэнхэм фэмыхъазырхэр Урысыем ичIыпIэ зэфэшъхьафхэм ахэтых. Свердловскэ хэкум апэрэ упчIэхэр кышIалэтыгъэх, котельнэхэр атIупщынхэ алъэкIырэп коммунальнэ хъызмэтым и предприятияехэм газымкIэ чIыфабэ зэрателъым ыпкIэу, ошIэ-дэмышIэу Санкт-Петербург кышцесыгъ, ащ кышыцфэбэжыныным чIыфхэр ежэжхэрэп.

Непэ чъэпыогъум и 15 нахь мышIэми, къылэ шъолъырэу тызыщыпсэурэм джырэкIэ щыфаб, тапэрэ илъэсхэм кызыэрэхэкIыштыгъэм фэдэн хъумэ, пшIэхэнэп ащ тетэу ма-

зэр икIынкIи. Арышъ, тиунэхэм якъэгъэфэбэн псынIкIэу фемыжъэнхэр кыдыхэт. Ау чIыопсым ошIэ-дэмышIэу зыкызыэрэхъокIыны илъэкIышты, арышъ, ар къыдалытэтэзэ ыкIи хэбзэ гъэнафагъэхэр агъэцэкIэжыхэзэ, тиреспубликэ иунэ-коммунальнэ къулыкъу илофшIэхэм чъэпыогъум и 15-м ехъулIэу гъэцэкIэжыны ИофшIэн пстэури зэшIуахыныр япшъэрылъ.

Тиунэхэр фэбэнхэмкIэ, гъушъапIэу щытынхэмкIэ гугъапIэхэр зэтпхыхэр коммунальнэ къулы-

къур бжыхъэ-кIымэфэ ИофшIэгъу пIалъэм зэрэфэхъазыр шыкIэр къедгъэуатэмэ тшIоигъоу чъэпыогъум и 12-м гуцыIэгъу тыфэхъугъ Адыгэ Республикэм псэолъэшIынымкIэ, транспортымкIэ ыкIи гъогу хъызмэтымкIэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Хъаткъо Рэмэзанэ. БэмышIэу а министерствэм коммунальнэ хъызмэтымкIэ комитетэу тIагъэри хагъэхъажыгъ.

Тызщыгугъырэ къулыкъур сыдэуштытэу кIымафэм фэхъазыра?

ми, ИофшIэныр рагъэжъэн алъэкIышты. Чъэпыогъум и 15-р къэсынIкIэ къэнэжыгъэ мэфэ заулэм ахэм ащылажэхэрэр зыпылэхэр котельнэхэр ИофшIэным зэрэфэхъазырхэр къэзыушыхыатырэ паспортхэр шапхъэхэм атетэу къагъэхъазырынхэщэ, кытаыхылIэжынынхэр ары.

Гъэмэфэ пIалъэр кызыфагъэфедэзэ коммунальнэ къулыкъум илофшIэхэм зэшIуахыгъэ ИофшIэгохэмкIэ анахь шъхьаIэу пIыгътэн пIэкIыштыхэм тызакIэупчIэм, энергир кIэугъоягъэу гъэфедэгъэным епхыгъэ ИофшIэгохэм Рэмэзанэ тыналэ атырытигъэдзагъ. Ащ фэгъэхъыгъэ зы шысэу кыытфихыгъ къуаджэу Хъатикъуае культурэм и Унэу дэтым игъэфэбэн шэпхъэшIухэм атетэу зэхэцэгъэным пае район администрациер кызыкIэлъэгъугъэр фагъэцэкIэзэ, котельнэ оборудованиакIэ къазэрафащэфыгъэр. Фэбэ ыкIи электрическэ энергир къэгъэнэжыгъэнхэмкIэ джырэ уахтэм кыгыгъэуцурэ пшъэрылхэм ар атэгъэпсыкIыгъ. ГухэкI нахь мышIэми, Адыгеим шагъэфедэрэ котельнэ пстэури джырэкIэ а ИофшIаIэм дештэ пIон пIэкIыштытэп. Ащ ехылIэгъэ ятIонэрэ шысэу тигушыIэгъу кыыт-

фихыгъ Совет хабзэм илъэхъанэ «уай-уай» языгъаIоштыгъэ совхоз-заводэу «Элитым», джыщымыIэжыым, производствэм пае кIочIэшхо зилэ котельнэу шагъэфедэщтыгъэм епхыгъэ кыиныгъохэр. Заводым ипроизводствэ зэригъэлажэщтыгъэм имызакъоу, поселкэм дэт унэхэри ащ кыыгъэфабэщтыгъэх. Ау джырэ лъэхъаным ащ фэдэ котельнэ кIочIэшхом ИофшIэпшIэныр зэрарэу шыт, чIыфхэм фабэм ыпкIэу атын фаери нахьыбэ къешы. Арышъ, кIочIэ нахь макIэ зилэ ыкIи энергир кIэугъоягъэу зыгъэфедэрэ котельнэкIэ ари зэблэхужыгъэн фаеу шыт.

Урысые Федерацием и Бюджет кодекс зэригъэнафэрэмкIэ, республикэ бюджетым имылькы муниципальнэ образование-къур зэрэдыхэтэу, зыфэныкъохэр къэщэфыгъэнхэм пэIуагъэхъан алъэкIыштытэп. Ащ елытыгъэу энергир кIэугъоягъэу зыгъэфедэрэ котельнэ оборудованиер районхэм къафэщэфыгъэным пэIуагъэхъэрэ мылькур кызыди-кIырэр министрэм игуадзэ зэхэугуфыкIыгъэу кытфилотагъ. Ащ кыи зэриIуагъэмкIэ, тиреспубликэ ит ИофшIапIэхэм, унагъохэм, нэмыкIэхэм электричествоу агъэфедэ-

рэм изы киловатт пэпчъ телъытагъэу чапыч зырыз электроэнергир кыытфэзытIупщырэ организацием Адыгеим кыыфызэкIегъэкIожы. А мылькур энергир кIэугъоягъэу гъэфедэгъэным илофыгъохэм апэIугъэхъэгъэным телъытагъ. Илъэсым ащ тегъэпсыкIыгъэу сомэ миллион зыхыбл тиреспубликэ щызэIуагъа-кIэ. Ары министерствэм хэкIыпIэу ыгъэфедэрэри.

— Кыныгъо гори щымыIэу, зэкIэри дэгъу закIэу гъэпсыгъэу кызышIотымыгъэшIыным пае, — еIо Рэмэзанэ, — котельнэхэм яИофшIаIэ кыызэтэзыIэжэн зыгъэкIырэ зы лъэныкъо уналэ теозгъадзэ сшIоигъу. ЗыфасIорэр коммунальнэ хъызмэтым ипредприятияехэм газэу ыкIи электричествоу агъэфедэрэмкIэ чIыфэ шIукIае зэрателъыр ары. Непэ ехъулIэу пштэмэ, отраслэм ипредприятияехэм атыжыны фаеу ателъыр сомэ миллиони 118,6-м нэсыгъ. Ащ шыщэу сомэ миллиони 106-р — газым, миллион 12,6-р электричеством апае атыжыны фае. НахьыбэмкIэ чIыфэхэр блэкIыгъэ илъэхсхэм зэтеогъагъэх, ау непи ахэм ахэзыгъахъохэрэр ахэтых. Мы кыиныгъор зэшIохыгъэныр Адыгеим и Президент ыкIи мини-

стрэхэм я Кабинет ренэу янэлпIэгъу ит. Ахэр реструктуризацияе шыгъэнхэр ыкIи ащ тегъэпсыкIыгъэу тыжыгъэнхэр муниципальнэ образованием япашэхэм пшъэрылъ афашыгъ.

Хъаткъо Рэмэзанэ тигупчIэ джэуап кызыэрэритыжыгъэмкIэ, непэ котельнэ пстэуми гъэстыныпхъэ шъуантIэм тегъэпсыкIыгъэу ИофшIэпIон пIэкIыштытэп. Ахэтых шIомыкIкIэ ыкIи гъэстыныпхъэ чъагъокIэ Иоф зышIэхэрэр. Арышъ, а гъэстыныпхъэ лъэпкхэм

язэIугъэкIэн зэрэзэхэщэгъэми лъэпIэх. ЗэкIэмкIи илъэсым телъытэгъэ шIомыкIэу тонн 5672-рэ ыкIи гъэстыныпхъэ чъагъоу тонн 900 ящыкIэгъэщт. ЗэкIэ ар зэIуагъэклагъ пIонэу джырэкIэ щымытми, шапхъэхэм агъэнафэрэм фэдиз кырагъэоIагъ. Чэщ-зымэфэ 45-м афичъуштыр зэIугъэклагъэу яIэн фаеу шапхъэхэм агъэнафэшъ, ащ фэдиз агъэхъазырыгъэу шыI. Адрэ къэнагъэмкIи къаышцэщтхэм зэзэгъыныгъэхэр адашыгъэх, ары

пакIошъ, ыуаси афатIупшыгъах, ящыклагъэ зыщыхъурэм ехъулIэу кыырагъэоIэщтых.

Зы лъэныкъо джыри тыналэ тетэдэн фае. Сидигъуа котельнэхэм фабэр къатэу заублэрэр? Чъэпыогъум и 15-р кыызэрэсыгъэм пае ахэм ИофшIэныр рагъэжъэнэу щытэп. Шапхъэхэм зэрагъэнафэрэмкIэ, чэщ-мэфишым кыыкIоцI фабуу шыIэр градуси 8-м зышIомыкIкIэ ары ныIэп муниципальнэ образованием япашэхэм котельнэхэр тIупшыгъэнхэм ехылIэгъэ унашъо зашIырэр ыкIи а унашъор гъээтхэм кыызыхаутырэр. Арышъ, тиреспубликэ котельнэхэр шамытIупщхэу джыри мэфэ бэклае кIон ыгъэкIышты, ар кыызыфагъэ-федэзэ джыри цIыкIу-шъокIу Iаджи агъэцэкIэжыны алъэкIышты.

КIымафэм изыфэгъэхъазырын илъэныкъохэм ащыщ унэхэр зэтэгъэпсыхъажыгъэнхэри. А лъэныкъом епхыгъэу министрэм иапэрэ гуадзэ кыыщыуцугъ унэ-коммунальнэ къулыкъум шыкIорэ реформэхэм IэпыIэгъу афэхъугъэным тегъэпсыкIыгъэ Федеральнэ фондэу зэхашагъэм имылькурэ республикэ бюджетым имылькы Iахъэр пэIуагъахъэхэзэ ыкIи квартирабэу зэхэт унэхэм ябысымхэри ахышэ тIэкIуIкIэ кыыхагъэлажэхэзэ, унэхэр капиталнэу гъэцэкIэжыгъэнхэр республикэм зэрэщызэхэщагъэхэм. Ящэ-нэрэ мылькы кыэтIупщыгъом телъытагъэу Фондым Адыгеим сомэ миллион 227-рэ кыыритыгъ. Республикэм хилъхъан фэе Iахъри зэрэдыхэтэу, муниципальнэ образованием сомэ миллион 255,5-рэ афатIупшыгъэу квартирабэу зэхэт уни 150-рэ капиталнэу агъэцэкIэжыны, уни 132-м ашъхъэхэр зэблахъуштых, нэмыкI ИофшIэнхэр агъэцэкIэщтых, фабэм дэкIыпIэхэр имыIэу гъэпсыгъэным илофыгъохэр зэшIуахыштых. Арышъ, фэбэ энергир кIэугъоягъэу гъэфедэгъэнымкIэ ащи ишIуагъэ къэкIошты. Рэмэзанэ кыызыриIуагъэмкIэ, чъэпыогъум ыкIэхэм ашIомыкIэу зышъхъэ зэблахъунэу агъэнэфэгъэ унэ пстэуми а ИофшIэныр ащышты.

Зэхэуытагъэу пштэн хъумэ, 2009 — 2010-рэ илъэсхэм ябжыхъэ-кIымэфэ пIалъэ Адыгеим икоммунальнэ хъызмэт мыдэу фытырагъэпсыхъажыгъэ пIон пIэкIышты. Ау ащ зэрэтетыр кыызынэфэщтыр чIыопсым имыхъо-мышIагъэхэр кыызежыгъэхэ ары ныIэп. Арышъ, къэнэжыныр чIыопсым гъэпсыкIэу кыыхыштытым ежэгъэныр ары.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

Сурэтхэр Iэшынэ Аслъан тырихыгъэх.

Лако пэпчъ чыжьэу кыщезьэ

Сипсауныгъэ елыгъыгъэу сызчлэгъольхъэгъэ сымэдэжъым цыфгъэшлэгъонэу, щылыныгъэр изышлыкыгъэу, исэнэхъаткIи амалышлукхэр зылэкIэлъхэм сышыдуклагъ. Нэбгыритлуми а зы мафэм, а зы сыхъатым зы палатэм тызэдифагъ. ТищыкIэгъэ Iэзэгъур дгъотыным пэпчъ пIоми хъунэу ауплэкIун фэягъэ. Ауми процедурэхэм азыфагу охътэ нэклI кыдафэщтыгъ, узэнэIосэнэуи узэдэгущыIэнэуи амал шылагъ. ЛIэу зигугъу кэсшыщтыр ныбжьыкIэ-жъэп, ар гъэшIэ гъогу ин къэзыкIугъэ адыгэ хъулыфгъэ шъыпкIэ.

Охътэ мыпсынклэм — зэоуж дэдэм гурыт гъэсэнныгъэр зэригъэгъотыгъ. Къоджэ еджапIэм ыуж илъэсрэ лэжбэпIэм Iоф щышлагъ шъхъэIыгъыжыкIэм еусэу; кьэлэ чыжьэу Ленинград еджакIо клон гухэлъ илагъ, кылыжыгъэ ахъщэри гъогупкIэ ышынэу, ушэтынхэр етыфэхэ ышхынэу, рыдэсынэу ыгъэгIылыгъагъ. Ны-тыхэм ашыгугъынэу шытыгъэп, афэмылэкIыштымкIэ затыригъэкIэнэуи фэягъэп. Джар икIуакIэу адыгэ кIалэр еджакIо Ленинград лесотехническэ академием кIогъагъэ, чIэхъагъ. Еджэным готэу, ышхынщтыр ыкIи шыгышщтыр, нэмыкI фэIо-фа-шIэхэм апэлухъащтыр Iоф дишIэзэ кылыжышщтыгъ. Ащ кыкIырэп еджэным кыныгъо пымылгыгъэу, ащи плъэкI епхыылэн фэягъэ, специализациер Москва щыхынэу шытыгъ. Иркутскэ хэкум практикэр щыкIугъ.

ЕджэпIэшхор кызыу-хым, IофшIапIэкIэ КъокIыпIэ Чыжьэм агъэкIогъагъ. Мэзым икъэухъумэнкIэ, машIор ашыгъэкIосэгъэнымкIэ ипшъэрылхэр зафэу зэшIуихызэ, километрэ мин пчъагъэ, ащ фэдиз сыхъатыбэ самолетым исэу, кыбыбыхъагъ.

Мыщ дэжъым зыфэгъэ-зэгъэ мээ Iофым ихылыагъи, ащ икъэгъэгъунэни цыфхэм япсауныгъэкIэ имэхъанэ зэрэныр апэрэу зэхышIэгъагъ. ЫшIэрэ Iофым илэшIугъи ыкIи ар осэшхо ратэу зэрэщытыри кыгурыуагъ.

Гъэпсэфыгъо мээ пIалэр къэси, ихэку класэу Адыгеим, ябынхэм адэжкIалэр къэкIуагъ, насыпэгъу фэхъушщ пшъашъэми Iукагъ, шIу ылъэгъугъ, кышцагъ, зыдищэжыи хэку чыжьэм кIожыгъэ.

Мы кьэбарыр дахэу

кызэпэуцоми, гъунэгъу кысфэхъугъэ лIэу зигугъу кэсшырэр псынклэ дэдэу кьэбгъэгущыIэныр е ышхъэ кытепсэлъыхъаныр зикIасэхэм ащыщэп. ГушыIэн лыер ишэнэп. Ауми сымэдэжъым тызэдычIэлъыфэ згъэгупсэ-фыгъэп, кIоцIылым гу лыс-тагъэу, кьэзгъаIорэр сшIо-федагъ.

УзэкIэупчIэным, узэрэшIэ-ным зи мыхъун хэлъэп. Щыгъуазэ сызэрэхъугъэмкIэ, Хъатикъое Мэдждэ Хъазрэт ыкIом Адыгеим кызегъэгъэ-жымыи исэнэхъаткIэ щытхъу хэлъэу илъэс 30-м нахъыбэ Iоф ышIагъ. УиIоф хэшIыкI фыуи-Iэныр, дэгъоу бгъэцэкIэныр, зэшIопхыныр — арба мура-дыр! Мэзым зышыIэныгъэ еп-хыгъэу хъугъэм кьэралыгъо шIухъафтынхэри, щытхъу тхылхэри, щытхъуцIэхэри, на-учнэ IофшIагъэхэри илэх.

Мыекъопэ районым хэхьэрэ Краснооктябрьскэ мээ хъызмэ-тым илъэс 21-м кыкIоцI ар ипэщагъ. АР-м имээ хъызмэт изэтегъэуцонкIэ пшъэрылх инэу щытыгъэм изэшIохын иIахъ гъэнэфагъэ хэлъ. Хъатикъое Мэдждэ мээ хъызмэтырмэ наукэмрэ зэдырIэ зэпхыныгъэхэр гъэунэфыгъэнхэм лъэшэу ыналэ тетыгъ. Ащ кыхъэкIэу, Темыр-Кавказ мээ ушэтэкIо станцием ишIэныгъэлэжъхэр ягъусэхэу практическэ ыкIи экспериментальнэ IофшIэнхэр мээ чылапхъэхэмкIэ зэхашэ-щтыгъэх. Мыхэм зэкIэ коллек-тивым хэтхэр — мээпэсым кыщезьэу, директорымкIэ клэкIыжьэу — ахэлажъэщты-гъэх. Хъатикъое Мэдждэ чыгаем икъэгъэкIынкIэ ыкIи ащ изегъэушъомбгъуныкIэ кан-дидат диссертациер кыгъэ-шъыпкьэжыгъ.

Коллективыр Iэпэлэсагъэ хэлъэу зэрэзэришагъэм ыкIи АР-м мээ хъызмэтым ылапсэ щыгъэпытэгъэнымкIэ Iо-фышхоу ышIагъэм апае М.Хъ. Хъатикъуаеи щытхъуцIэу «Урысые Федерацием изаслу-женнэ мээлэжъ» зыфиIорэр кыфагъэшъошагъ.

Адыгэр апэу зыкIэупчIэрэр

лIакъор, къуаджэу цIыфыр зыщыщыр арба?! Сэри лIым ылъэкъуацIэу Хъа-тикъуаеи лъапсэу илэр сшIэмэ сшIоигъоу, ащ кыIоштым сежэу сыщысыгъ.

гулэжыным ишIыкIэхэм зы-кышцагъэнэфагъэу зэрэщы-тыгъэри, Iэшэ-шъуашэхэри ашIыхэу, унэгъокIоцI пкы-гъохэмкIи байхэу зэрэпсэу-щтыгъэхэм тыщыгъуаз. Хъат лъэпкыым, нэмыкI лъэпкыи бэм афэдэу, кыни гушIуагъуи

зэхихэу, кIэдэлукIэу, зы-лыишэнхэр ыкIи лыигъэ-кIотэнхэр зыпшъэ ифэ-щтыгъэр. Мамыр шыкIэм тетэу кьешIэкIыгъэ лъэпкы-хэм адэпсэуныр, Iофыгъо инхэр зафэу зэшIуихыныр, гъунэгъухэм агурыIоныр фызэшIокIышщтыгъ.

А уахътэр полководцэу Суворовыр кыблэ шъоф-хэм ыкIи Пшызэ иджабгъу нэпкы якIоу зыщытыгъэ лъэхъаныгъ. Хъатхэм япщ, лъэпкы хабзэм тетэу, зэгорэм къулыкъушIэ инхэр хъакIэу ыдэжъ кыыригъэб-лэгъагъэх, щынэгъончъа-гъэр зэряIэщтыр кIи-гъэтхэу. КъушъхъэчIэс лъэпкыхэм, анахъ пый бза-джэр арыми, яунэ кыи-хъагъэр аухъумэ хабзэ. Хъатхэм япщэу Хъатыкъуи Iаши нэмыкIи зыпыхыгъ, иухъумакохэри зэбгыритIу-пщыгъэх, ежъыр кьешIэкIыгъэ шъыпкьэхэр игъусэхэу шъхъафит-гуфи-тэу апэгъокIыгъ.

Iэнэ шыгъэ дахэм пэ-тIысхъагъэх, зэрэгъэгущы-лэх. Iофтхъабзэхэр тын-чэу кIоштыгъэ пщы Хъа-тыкыо шъхъаныгъупчъэм щызэблэкIырэ шIуцIэгъа-кIэхэр, дзэкIолIхэр ынэ кызыпэшIофэхэм.

Адыгэ хабзэу Iанэм зэ-рэпэмытаджэхэрэр ыукъоу пщыр кьэтэджыгъ, шъхъа-ныгъупчъэмкIэ шагум дэп-лагъ. Пщым иунэ, ишагу дзэкIэ кьэдзыхъэгъагъ... Ащ фэдэ цыфыгъэнчъэгъэ-хэбзэнчъэгъэ зекIуакIэр кызыкыокIыгъэхэм гу-алытагъэу, кырахыгъэ шъхъаком емызэгъэу Хъа-тыкыо пщым, пстэуми янэрылэгъоу, мы унэ кIоцIым зыщыуцIыжыгъэу кьаIотэгъы.

Мы хъугъэ-шIагъэм ыуж чIыпIэм ХъатикъуаекIэ еджагъэхэу ары. ШIу-лэгъу, шъхъэкIэфэныгъэ пщым физиIэгъэ цыф-жъугъэхэм мы псэупIэм а-цIэр — Хъатикъуай — фа-усыгъагъ, ыужыIокIэ лъэ-къуацIэ хъугъэ, — кыу-хыгъ кьэбарыр сигъунэгъу.

Джащ фэдэ тарихъ лъапсэ илэу кычIэкIыгъ Хъа-тикъуай зыфаIорэ лъэ-къуацIэм.

Iэзэгъу пIалэр аузэ кIоштыгъэ, тэри нахъ зытыуэнкIыжышщтыгъэ, палатэм тызэдилыгъэхэр нахъ тызэрэшIагъэу, ты-зэсагъэу, шIукIэ тызэфэ-лэIожызэ, тиунэмэ тя-кIужышщтыгъ. Сэри згъэ-шIагъо икъугъэ лIэкъо кьэбарыр зыдэсхъыжы-щтыгъ.

БАСТЭ Аслан.
кы. Мыекъуапэ.

Сурэтым итыр: **Хъа-тикъое Мэдждэ.**

УХЭТА,
КЪЫСАУ?!

— СиныбжьыкIэгъум кыс-шегъэжъагъэу сэри слъэ-къуацIэ кызытекIыгъэр ыкIи кыкIырэп зэгъашIэмэ сшIо-гъоу сыкIэупчIэу кыыхэ-кыгъ, джэуап зэфэшъафхэ-ри кысатыгъэх, сызэджагъэ-ри макIэп. Аузэ зы гупшысэ сыхъэкIугъ — (хатты е хет-ты) хъат лъэпкыхэр зэрэщы-лагъэм. Мы илъэс мини 2-м ехъоу кьэдгъэшIагъэм ыпэкIэ,

бэ зэпачыгъэр, аузэ уахътэ кьэ-си а цыф лъэпкыер чIыгум текIодыкIыжыгъагъэу ары.

Псэ зиIэ кьэгъэшIыгъэм — кьэкIырэ лъэпкыэуи орэхъу, цыф лъэпкыэуи шэрэт — инэ-шэнэ шъхъаIэр щыIэным, псэуным лъыбэнэныр ары. ЦыфымкIэ ащ мэхъанэшхо иI. Ау хъатхэм янасып кыхы-гъэп. Хъат лъэпкыер джы-тыди щыIэжъэп, япсэукIэ

илъэс мин заулэкIэ узэ-кIэлэбэжымэ, дунаим пчъэгъа-бэ хъушщтыгъэ лъэпкыэу — **хъатхэр шыпсэугъэх. Та-рихъым кьелуатэ (Хъат) Хаттскэ кьэралыгъо иныр зэгорэм зэрэшылагъэр.** Уахъ-тэм елытыгъэу, культурэ ины, тхэкIэ амали ялэу, щы-лэкIэ-псэукIэу ялагъэм чIы-

шъыпкыагъэри гъэунэфыжы-гъуае. Тиэрэ ыпэкIэ апэрэ лIэшIэгъум ыкIи тиэрэ икъежбэпIэм хъатхэм шъо-лыр зэикI ин аубытышщтыгъ. Ау я XVII-рэ лIэшIэгъум дэжэ ахэр бэкIэ нахъ макIэ хъугъа-гъэх ыкIи Пшызэ исэмэгунэпкы зэлыаыгъыгъ. Ялагъ пэщэ дэ-гъуи ежэ лъэпкыым ымакъэ

АДЫГЭИМ ШЫЩ НАРКОМ

М. И. Калинин ЛэжьэкIо Быракъ Плыжым иорден И. К. Сединым кырыты.

(КъызыкIэлыкIорэр чэпыогум и 14-м кыдыкIыгъэ номерым ит).

И. К. Сединым Ивановскэ хэкум илгэсрэ ныкъорэ фэди-зэ Иоф шишIагъ. КъызэрэпшIо-шIыштымкIэ, ар охътабэп, ау ащ къыклоцI хэкум зэхьокIы-ныгъэшIоу фэхъугъэр макIэп. 1939-рэ илгэсым иапэрэ квар-тал IкIухэу фэхъугъэхэм къа-гъэлъэгъуагъ хэкум ишэкIышI предприятиехэм япроцент 80-мэ планхэр къехъоу зэрагъ-цэклагъэхэр ыкIи 15-мэ пшэ-рылгъэу афашыгъэхэр зэрэз-шIуахыгъэхэр. Хэкур пэрыгхэм ясатырэ хэуцагъ, шэкIышI промышленностым ичIыплэ ин дэдэ ар хъугъэ, хэгъэгум зэкIэ хлопчатобумажнэ шэкIхэу къышашIхэрэм япроцент 50-м экху ыкIи леным хэшIыкIыгъэ шэкIхэм япроцент 55-м фэди-зэ ащ къышашIы хъугъэ.

Гъэхъэгъэ инхэу ашIыгъэ-хэм афэшI СССР-м ишэкIышI промышленностым и Наркомат ыгъэнэфэгъэ чIыплэ 15-м шы-щэу Ивановскэ предприятие-хэм шIухъафтыни 9 къафа-гъэшIошагъ. Джащ фэдэу ахэм Наркоматым зэлэпахырэ и Бы-ракъ пIыжьыи аратыгъ. Гъэ-хъагъэу ашIыгъэм осэшхо зэра-ратырэм ишыхъатэу СССР-м и Апшэрэ Совет и Президи-ум 1939-рэ илгэсым мэлIыгъ-фэгъум и 7-м къыдыгъэкIыгъэ Указым тетэу хэкум ишэкIышI промышленность иИофшIэ, ихъызмэт ыкIи ипартыйнэ ор-ганизациехэм яIыкIуи 154-мэ, ахэм И. К. Сединыр зэрэхэ-тэу, орденхэмрэ медалхэмрэ афагъэшIошагъ. ТичIыплэгъу Лениным иорден кыратыгъ.

1959-рэ илгэсым игъэтхэпэ мазэ ВКП(б)-м ия XVIII-рэ зэфэсэу шылагъэм И. К. Седи-ным ыкIи ар зипэшэ хэку комитетым осэшхо къащыфа-шыгъ. Ар нафэ къешIы И. К. Сединыр зэфэсым ипрезиди-ум зэрэхэсыгъэм ыкIи парти-ем и ЦК хэтынэу зэрэхадзы-гъэм. Джарэушгъэу хэгъэгум ипартыйнэ-политическэ пэщэ ИофшIэхэм ясатырэ ар хэу-цагъ.

И. К. Сединыр зипэшэ хэку партийнэ организациер нахь пытагъэ ыкIи ащ исатырэхэм ахахъуи, коммунистхэм япчъа-гъэ мин 51,5-м къехъугъ. Ахэм

ащыщэу нэбгырэ мини 9-м фэ-диз аужырэ мэзиблым къы-клоцI партием аштагъ. Хэкум а лъэхъаным еджэпIэ заведе-ниякIэхэр къышызэлIахышты-гъэх, студентхэм, апшэрэ ыкIи гурыт техническэ гъэсэнIыгъэ зилэ врачхэм, кIэлэгъаджэхэм ыкIи фэшхъаф специалистхэм япчъагъэ хахьоштыгъ.

И. К. Сединыр икIэщаклоу ыкIи изэхэщаклоу хэкум къы-гъэгъунэрэ чIыплэм торфыр бэу зэрэщыIэр гъэунэфыгъэным фэгъэхыгъэ ИофшIэным зы-рагъэушIомбгъугъ. Ащ къы-хэкIэу хэкум ипромышлен-ность чIыплэ гъэстыныпхэр ыгъэфедэу агъэпсыгъэ. Торф-кIэ Иоф зышIэрэ апэрэ Иванов-скэ электростанцием ишIын фежагъэх, ащ фэдэ электро-станции псыхъоу Клязьмэ тырашIыхъаныр рагъэжагъ, ащ ишIуагъэкIэ псыхъом псэу дэтым хагъэхъон ыкIи анахь макIэ зытефэрэ энергиер къашIын алъэкIы хъугъэ.

Мэкъумэщ хъызмэтми хэ-кум хэшIыкIэу зыкъышIыра-гъэIэтыгъ. Къафашэрэ гъо-мылэпхэ зэфэшхъафхэмкIэ псэуштыгъэ хэкум ишыкIагъэр зэкIэ къышашIыжы хъугъэ, мэкъумэщ техникэ пэрытри къызIэклагъэхъагъ. Хэкум а лъэхъаным колхоз миллионер пшIы пчъагъэ итыгъ.

И. К. Сединым культурэм фэгъэхыгъэ Иофгъохэри инэ-плъэгъу ригъэкIыштыгъэхэп. Ар ишIыпкэу дэлажьэзэ, хэкум игупчэ къалэ чIыплэ 2500-рэ иIэу цирк шашIыгъ, чIыплэ 2000 зилэшт драмтеатрэ инми ишIын шырагъэжагъ. Ахэр къалэмкIэ шIухъафтын шIа-гъоу шытыгъэх. Кинешмскэ къэлэ исполкомым итхъамэ-тагъэу В. Бухлаевым ыгу къы-зэрэкIыжыштыгъэмкIэ, а къэ-лэ къухъэуцупIэр зэтэгъэпси-хъэгъэным, анахъу псылушIо чIыплэхэр дахэу гъэпсыгъэн-хэм И. К. Сединым мэхъа-нэшхо аритыштыгъ. Псылу-шIо чIыплэр псыхъоу Волгэ «ишIхъаныгъупчъэу» ылытэ-зэ, къалэм ащ IэпыIэгъоу къы-Iэкигъахъэштыгъэр макIэп. «Ар ишIыпкэу хэлажьэзэ, — ытхыштыгъ В. Бухлаевым, — Волгэ узэрехышт лъэоикIэхэр дгъэпсыгъагъэх, решеткэIэ къэтшIыхыи, бульварыр дахэу зэтэдгъэпсыхъагъ ыкIи псы

станции дэхэ дэдэ тшIыгъагъэ».

1939-рэ илгэсым чэпыо-гум и 12-м И. К. Сединым ишIыIэныгъэ джыри зы къэгъэ-запIэ фэхъугъ. Ар агъэнэфагъ СССР-м чIыдэгъэ промышлен-ностымкIэ и Наркомэу В. И. Сталиным анахь пэблагъэхэм ащыштыгъэ, ВКП(б)-м и ЦК и Политбюро хэтыгъэ Л. М. Когановичым иапэрэ гуадзэу. ЫпэкIэ фэдэу джыри Иофгъуа-бэмэ нэлуасэ зафишIын, чIыдэ-гъэ-газ производствэм нахь зы-фигъэнэIосэн фаеу мэхъу. Мэ-хъэнэ ин зилэ отраслэм пэщэ-ныгъэ дызехъэгъэным фэгъэ-хыгъэ еджапIэр ащ псынкIэу екIу ыкIи чIыдагъэм икычIэ-хын фэгъэзагъэхэм яунагъо пытэу хэуцо. 1940-рэ илгэсым бэдззогум и 3-м И. К. Седи-ныр Л. М. Когановичым ычIы-плэ еуцо, чIыдэгъэ промыш-ленностым и Нарком мэхъу. А лъэхъаным ащ илгэс 34-рэ ыныбжыгъ.

1940-рэ илгэсым чIыдэгъэ тонн миллион 31,1-рэ къычIа-щыгъагъэмэ, ар революцием ыпэкIэ къычIащыгъагъэм фэди 3-м екхуIкIэ нахьыбагъ ыкIи дунаим зэкIэ чIыдагъэу къы-щычIащырэм ипроценти 10 хъугъагъэ, арэушгъэу шытми, чIыдагъэм икычIэщынкIэ къэралыгъо планыр агъэцкIэ-гъагъэп. Журналэу «Нефтяная промышленность СССР» зыфи-лорэм иапэрэ номерэу 1941-рэ илгэсым шылэ мазэм къыдэ-кIыгъэм И. К. Сединым къы-ригъэхъэгъэ статьяу «Основ-ные задачи нефтяной про-мышленности в 1941 году» зы-филорэм отраслэм Иофхэр зэрэ-щыгъэпсыгъэхэр къышчыри-отыкIыгъ, шыкIагъэу шыIэхэр ыкIи гъэхъагъэу ашIыгъэхэр, амалышIоу амыгъэфедагъэхэр къышчыгъэлъагъохи, чIыдэгъэ промышленностым ыпашхъэ пшэрылгъ ин дэдэу итхэм зэ-хэугуфыкIыгъэу къащытегу-шылагъ, чIыдагъэр къызэрэчIа-щырэм даклоу, чIыдагъэр пере-работкэ зэрашIырэ техникэр нахьышIу шIыгъэн, ежхэм ямашинэшI базэ зэхашэн зэрэ-фаер къышчыгъэлъагъэуагъ.

Пшэрылгъэу къафагъэуцу-гъэхэр агъэцакIэхэзэ, чIыда-гъэм икычIэщын фэгъэзагъэ-хэм яИофшIэн нахьышIоу зэха-щэ зэрэхъугъэм гъэхъагъэхэр къыкIэкIагъэх. 1941-рэ илгэ-сым иапэрэ илгэсныкъо чIыдэ-гъэ тонн миллион 17,3-рэ къы-чIащыгъ, ащ даклоу нафэ къа-шIыгъ чIыдагъэу къычIащы-рэм хэшIыкIэу хэгъэхъэгъэ-нымкIэ амалышIухэр зэрэщы-Iэхэр. Арэу шытми, заоу къе-жагъэм рахъухъэгъэ планхэр зэкIэ зблахъунхэ фаеу ышIыгъ, зэкIэ хэгъэгум фэдэу, отраслэ-ми пшэрылгъ гъэиныгъэхэр къыфагъэуцугъэх.

Гитлер идзэхэр ошIэ-дэмы-шIэу тыхэгъэу къызэрибзна-гъэхэм ыкIи 1941 — 1942-рэ илгэсым къэралыгъом псынкIэу къызэрихъэгъэхэм къахэ-кIэу чIыдагъэр къышчычIа-щыхэрэ чIыплэхэу КъохъэпIэ Украинэм, Краснодар крайм арытхэр, къалэу Грознем ичIы-дэгъэ чIэщыплэхэм ащыш-хэр плым ыштагъэх. Фронтым пэмычыжэ чIыплэхэм, ахэм Мыекъуапи зыкIэ ащышэу,

чIыдагъэр къызэрычIащырэ оборудованиеу ащагъэфедэ-щыгъэр хэгъэгум икычIыплэ лъэныкъо ашагъ. Темыр-Кав-каз мэшIоку гъогуу плым IэкIэ-хъагъэр ыкIи псыхъоу Волгэ чIыдагъэмрэ ащ хэшIыкIыгъэ продукциемрэ ращэнхэ зэра-мылгъэкIырэм къахэкIэу Азер-байджан ит скважинэ миным екху зэфашIынхэ фаеу хъугъа-гъэ. Материальнэ-техническэ амалэу ящыкIагъэхэр икыоу къазэрэIэкIэмыхъэхэрэм къы-хэкIэу чIыдэгъэ чIэщыплэхэм ИофшIэныр тэрэзэу ащызэхэ-щэгъэныр лъэшэу къыныгъ. Ащ гъусэ фэхъужыштыгъ чIыда-гъэм икычIэщын фэгъэзэгъэ цыфхэм, анахъу убырыуако-хэм ащышчыбэ фронтым зэра-щыгъэм къыхэкIэу Iэпэлэсэны-гъэ ин зыхэлэ ИофшIэхэм зэ-ращыкIэщыгъэхэр. А пстэумэ къахэкIэу зэкIэ хэгъэгум чIы-дагъэу къышчычIащырэм хэш-шыкIэу къышчыкIэгъагъ. А лъэхъаным хэгъэгум итыли фронтым бензиныр, дизель гъэстыныпхэр, дэгъэ-щыфэ материалхэр бэдэдэу ящыкIэ-гъагъэх. ЧIылаадзэмрэ фло-тымрэ техникэу агъэфедэрэр хэшIыкIэу нахьыбэ зэрэхъу-гъэм фэшI анахь ящыкIэгъа-гъэр авиацием ыкIи автома-шинэхэм Иоф зэрагъэшIэрэ бензиныр, танкхэм ыкIи къу-хъэхэм арагъэхъорэ гъэстыны-пхэр ары.

Арэушгъэу шытми, заом къы-зидихыгъэ къыныгъэхэм апа-гъэуцужыны чIыдагъэм икы-чIэщын фэгъэзагъэхэм къагъо-тыгъ. Заом иапэрэ мафэ къы-щегъэжагъэу ар аухыфэ пшэ-рылгъэу яIэр ахэм шытхъу хэ-лгъэу агъэцкIагъ ыкIи заор оклофэ ти Улэныгъэ КIуачIэ-хэмрэ народнэ хъызмэтырэм гъэстыныпхъэу ящыкIагъэр зэ-пымыоу алэклагъэхъагъ. Заор зыщыкIорэ илгэсиплым къы-клоцI СССР-м чIыдэгъэ тонн миллион 91,3-рэ къышчычIа-щыгъ ыкIи ащ шыщэу фрон-тым гъэстыныпхъэ ыкIи щыфэ материал зэфэшхъафэу тонн миллион 16,3-рэ Iэклагъэхъагъ.

Фронтым ишыкIэгъэ чIыдэ-гъэ продукциер IэкIэгъэхъэгъэ-ным фэгъэзэгъэшт штаб чIы-дэгъэ промышленностым и Наркомат шызэхашэгъагъ, ащ пэщэныгъэ дызэрехъэщыгъ И. К. Сединым иапэрэ гуадзэу, ыужыкIэ Къэралыгъо планым итхъаматэ ыкIи СССР-м и Ми-нистрэхэм я Совет и Тхъаматэ игуадзэу агъэнэфэшт Н. К. Байбаковым. Штабым хахъэ-щыгъэх оборонэм, чIыдагъэр IугъэкIыгъэным афэгъэзэгъэ Наркоматым илIыкIохэр, дзэ-политикэ гъэпсыкIэу къэралы-гъом а лъэхъаным илIыгъэм елытыгъэу ахэм яИофшIэн зэ-хашэщыгъ.

ОборонэмкIэ Къэралыгъо Комитетым 1941-рэ илгэсым ибэдззогъу мазэ и 30-м ыкIи 1942-рэ илгэсым иIоныгъо мазэ и 22-м ышIыгъэ унашхъоу «СССР-м икычIыплэ лъэны-къо шылэ чIыплэхэм ыкIи Турк-мением чIыдагъэр къащычIэ-щыгъэным ыкIи переработкэ шIыгъэным хэхъоныгъэ ягъэ-шIыгъэнымкIэ Иофхъабзэхэм яхъыллагъ» ыкIи «Казахстан, Поволжье, Башкирием ыкIи

Гурыт Азием чIыдагъэу къа-щычIащырэм хэгъэхъогъэныр псынкIэу зэшIохыгъэнымкIэ Иофхъабзэхэм яхъыллагъ» зы-филохэрэм арыгъуазэгъэ, И. К. Сединыр чIыдэгъэ промыш-ленностымкIэ Наркоматэу зи-пашэм ИофшIэн зэфэшхъа-фыбэ зэшIуихыгъ чIыдагъэр къышчычIащырэ чIыплэгъэхэм ИофшIэнэу ащагъэцакIорэм хэ-гъэхъогъэнымкIэ, геологэ-лгъы-хъон ИофшIэнхэр гъэлгъэшы-гъэнхэмкIэ, чIыдэгъэ-газ къы-чIэщыплэкIэхэр гъэпсыгъэн-хэмкIэ, анахъу Волгэрэ Уралрэ азыфагу къифэрэ чIыплэу Баку ыуж къызынэкIэ СССР-м ичIы-дэгъэ промышленность ибазэ инэу «ЯIонэрэ Баку» цIэу зы-фашIыгъэр къызэлIухыгъэным-кIэ. Ащ чIыдагъэ зычIэлэ чIы-плэ 21-рэ къышчагъотыгъагъ, заом иилгэсхэм къаклоцI ти-геологхэм хэгъэгум къыгъэ-гъунэрэ чIыплэм чIыдагъэр ыкIи газыр къышчычIащынхэ алъэкIышт чIыплэ 34-рэ къы-шчагъотыгъагъ.

Гурыт Азием чIыдагъэр зы-чIэлэ чIыплэхэр къышчыгъоты-гъэнхэм фэгъэхыгъэ Иофхъэ-бзакIэхэр зэрэхэщыгъэх. 1942-рэ илгэсым природнэ газыр къышчычIащышт чIы-плэ Саратовскэ хэкум къышчы-зэлIахыгъагъ, хэгъэгумкIэ апэ-рэу магистральнэ газрыкIуа-плэхэу Саратов — Моска ыкIи Бугуруслан — Куйбышев къы-зэлIахыгъагъэх. Комсомольск-на-Амуре чIыдагъэр перера-боткэ зышашIышт заводыр, чIыдагъэр зырыкIонэу кило-метрэ 387-рэ зыкIыхъагъэу хы-тIуалэм ычIэ чIэлгъэу апэрэу Сахалин — Комсомольск-на-Амуре ззыпхыгъэхэр ашIы-гъагъэх. Плым къыдызыхъэгъэ Ленинград ишыкIэгъэ гъэсты-ныпхъэр IэкIэгъэхъэгъэным фэшI дзэ тарихымыкIэ апэрэу километрэ 35-рэ икIыхъагъэу, ащ шыщэу километрэ 27-р Ла-дожскэ хыкъумэм ычIэ чIэ-лгъэу, магистральнэ трубопро-вод щагъэпсыгъагъ, ащ ишIуа-гъэкIэ дзэхэм ямызакъоу, къа-лэми ишыкIэгъэ гъэстынып-хъэр Iэклагъэхъан алъэкIэу хъугъагъэ.

1942-рэ илгэсым убырыун Иофхэр турбинэ шIыкIэм тетэу зэшIохыгъэнхэм фежагъэх ыкIи ащ ишыкIэгъэшт оборо-дованиякIэр агъэпсыгъ. ЧIыда-гъэр переработкэ зышашIырэ предприятиехэм шIуагъэ къыз-кIэклорэ технологическэ Иоф-шIэнхэр ащызэшIуахыгъ зэрэ-хъугъэм къыхэкIэу, сернистэ чIыдагъэр переработкэ шIы-гъэныр къызIэклагъэхъан алъэ-кIыгъ. 1943-рэ илгэсым Волгэ пэмычыжэу Жигулевскэ къу-шхъэхэм чIыгум куоу чIэт чIыдагъэр къышчагъотыгъ. Ащ къыхэкIэу Сызрань, Красно-камскэ, Пермь, Куйбышев чIыдагъэр переработкэ зышашIышт заводхэр ащагъэпсы-гъэх, Бугурусланскэ, Орскэ ыкIи Ишимбайскэ чIыдэгъэ за-водхэм зарагъэушIомбгъугъ. Темыр Кавказым пыйдзэхэр зырафыжхэм а чIыдэгъэ рай-оныр зыпкэ игъэуцожыгъэ-ным яшгышкыу фежагъэх.

СЫДЖЫХЪ Хъазрэтбий.

(Джыри къыкIэлъыкIошт).

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

Къыдзыпгъэкӕырэр:
Адыгэ Республикэм
лӕапкӕ Иофхэмкӕ, 1,
1-кӕм кӕралхэм
ащыпсӕурӕ тилгӕп-
кӕгъухэм адырӕлӕ
зӕпхыныгъэхэмкӕ
ыкӕи кӕбар жъу-
гъэм иамалхэмкӕ
и Комитет

Редактор
шхъалӕр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редакциер
зыхъуытӕр:
385000,
кӕ. Мыкӕуапӕ,
ур. Первомайскӕр,
197.

Телефонхэр:
приемнӕр:
52-16-79,
редактор шхъалӕм
иапӕр:
гуадзӕр:
52-49-44,
редактор гуадзӕр-
пшӕдӕкӕыж зы-
хыӕр секретары:
52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыцаушыхъаты-
гъӕр:

Урысые Федерацием
хуатын Иофхэмкӕ,
телерадиоӕхъатын-
хэмкӕ ыкӕи зӕлы-
лӕсыкӕ амалхэмкӕ
и Министерствӕ
и Темыр-Кавказ
чыпӕ гъӕлоры-
шӕлӕ, зӕраушыхъа-
тыгъӕ номеры
ПИ №10-3892

Гъӕзетым кыхиу-
тыхӕрӕм мышгъып-
кӕгъӕу кӕахӕфӕ-
хӕрӕмкӕ кӕзыт-
хыгъӕхэм пшӕдӕ-
кӕыж ахы. Кӕа-
тхӕхӕрӕмрӕ гъӕзе-
тым шылажӕхӕ-
рӕмрӕ яеплӕыкӕ
зӕтемыфӕн ылгӕ-
кӕышт. Гъӕзет-
еджӕхэм кыт-
фагъӕхыӕр тхы-
гъӕхӕр зӕхӕтфы-
хӕрӕп ыкӕи кӕ-
зытхыгъӕхэм
аӕкӕдгъӕхъа-
жыхӕрӕп.

Зыщыхауытӕр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кӕ. Мыкӕуапӕ,
ур. Пионерскӕр,
268

Пчӕагъӕр
5641
Индексхэр
52161
52162
Зак. 3768

Хуатыным
узшыкӕлтхӕнӕу шыт
уахӕтӕр
Сыхъатыр 18.00
Зыщыхауытӕр
уахӕтӕр
Сыхъатыр 18.00

Самбо. Мырзӕ Джанхӕт фӕгъӕхыгъ

Гъашӕм шушӕагъӕр къыхӕщы

Адыгеим самбӕмкӕ
изӕлхыгъӕ я 14-рӕ зӕ-
нӕкӕокъухӕу Тӕхъутӕ-
мыкӕуае щыкӕуагъӕ-
хӕр СССР-м
спортымкӕ имастерӕу
Мырзӕ Джанхӕт
фӕгъӕхыгъагъӕх.
Краснодар краимрӕ
Адыгэ Республикӕмрӕ
ябӕнӕкӕуи 190-рӕ алы-
рӕгъумӕ ащы-
зӕлукӕагъӕх. Спорт-
сменхӕр яонтӕ-
гъуӕгъӕхэм ялӕытыгъӕу
куп 14 хъуытыгъӕх.

СССР-м спортымкӕ имастерӕу
Мырзӕ Джанхӕт.

Мырзӕ Джанхӕт сам-
бӕмкӕи дзюдомкӕи СССР-м
спортымкӕ имастерӕу шы-
тыгъ. Дунӕе зӕнӕкӕокъухэм
медальхӕр кӕащыдимыхы-
гъӕми, Адыгеим испорт ита-
рихӕ инӕкӕлугъохэм ахӕкӕуа-
кӕрӕп. Жыубгъу (Джубгӕ) тренер-
кӕлӕгъаджӕу Иоф шышӕлӕзз,
гъӕонӕмы-
сӕу идунай ыхъожыгъӕх.

Ныбджӕгъуныгъӕр къызыщӕжӕрӕр

— Тионтӕгъуыгъӕхӕр зӕфӕдагъӕх,
илӕс 12 тызӕдӕбӕнагъ, — кӕуӕуатӕ
Урысыемрӕ Адыгеимрӕ язаслужен-
нӕ тренерӕу Хъот Юныс. — Мыр-
зӕ Джанхӕт цыфыгъӕ хӕлӕу,
шхъӕкӕафӕ кыпфишын ылгӕ-
кӕуӕу, ныбджӕгъушӕу шытыгъ.
Уригъусӕнкӕ, куп удыхӕхъанкӕ
шӕошагъӕ. Иоф горӕм узӕдыфӕжъа-
гъӕмӕ укынгъӕуытӕжытыгъӕп.
Ащ фӕдӕ кӕлӕ шыӕныгъӕм ныб-
джӕгъу кышыпфӕхъуштмӕ, на-
хыбӕ уфӕеныеп. Шыпкӕныгъӕм
ныбджӕгъуныгъӕр кыщӕжӕ.

— Жыубгъу Иоф шышӕу зы-
фӕжӕм шышӕлӕззтыгъӕ?

— Ныбджӕгъухӕр агукӕ сыди-
гъуи зӕпӕлагъӕх. Зӕупчӕжыкы,
якӕбархӕр кызыфӕуатӕх, ӕпылӕ-
гъу зӕфӕхъужыкы. Джанхӕт кы-
зыоплӕыкӕ гумӕкӕ уилӕм кып-
хилгъагъӕштыгъ. Тхъаусыхӕнӕр
ишӕныгъахӕп. Хы Шыцӕлӕ ӕушъом
Иоф шышӕлӕзз тызӕлӕлӕззтыгъӕ
кыдыеп, лӕпкӕ Иофыгъохэм тате-
гушылӕззтыгъ. Гукӕгъуныгъӕу ащ
кызыыхыгъафӕрӕр зӕзгӕпшӕззтыгъ
сымышӕу уахӕтӕ кысӕкӕуштыгъ.

— Гукӕгъуныгъӕу зыфӕлӕрӕр
игуныкӕхӕр, шышӕлагъӕхӕр ара?

— Джанхӕт тренерӕу Иоф зӕ-
ришӕрӕм дакӕу, бизнесым пы-
лӕыгъ. Самбӕм, дзюдом ащыбан-
хӕрӕм спорт шыуашӕхӕр, еджапӕ-
хэм ӕгуаохӕр кӕафишӕфӕштыгъ.
Зӕнӕкӕокъумӕ зафагъӕхъаырыным
фӕшӕ шышӕлагъӕ аригъӕкӕыштыгъ.
Адыгеим шымылажӕззтыгъӕми,
ыгу лӕпкӕым кызырӕфӕтеорӕр
тӕ, зӕныбджӕгъухэм, датшӕлӕззтыгъ.

— Ащ фӕдӕ цыфышӕлӕр хъун-
кӕлӕкӕм ӕкӕдылӕгъ.

— Ары. Мӕзӕхӕ хъугъӕу гара-
жым машинӕр чӕигъӕуцожызӕ,
ошӕлӕ-дӕмышӕу автомат омакӕ-
хӕр кӕуӕлӕгъӕх. Щӕ 20 фӕдиз кы-
тырипхӕнӕкӕгъӕу агъӕунӕфыгъагъ.
Лажӕ зымылӕ адыгӕ кӕлӕ шӕагъор
хъункӕлӕкӕм зӕрӕкӕдылӕгъӕр гу-
хӕкӕ ин тфӕхъуыгъӕх. Джанхӕт
илӕси 10-м ӕхъугъӕу кытхӕмы-
тыжыми, непи тызгӕтӕу уарым
тырыкӕу, тызӕдӕгушылӕу, зӕнӕкӕ-
къумӕ тахӕлажӕу кысышӕхъу.

— Дзюдомкӕи самбӕмкӕи
Джанхӕт банзӕцтыгъ. Ныб-
джӕгъум алырӕгъум уценӕкӕ-
къоу кыхӕкӕыгъӕба?

— Нахӕ лӕшыгъӕр арӕп кы-

хӕзгъӕщынӕу сызыфаер. Бӕнапӕм
итӕу чӕукъошагъӕу зӕкӕу, хъор-
шӕрыгъӕ кыыхафӕу зыкӕи еслӕ-
гъулагъӕп. Кӕуачӕм кӕулайны-
гъӕр, гуетныгъӕр рипхыштыгъӕх.
«Мыкӕабзӕу» зӕлукӕгъуыр пшӕуи-
хыныу уегуцӕфӕнӕуи шыты-
гъӕп.

— Лыгъӕр, гукӕбзӕныгъӕр
инзшӕнӕу банзӕцтыгъӕуи тре-
нерхэм кӕалӕтӕжы.

— Искусствӕхэмкӕи Адыгӕ рес-
публикӕ колледжыр сыгу кӕоӕгъ-
кӕыжы. Хӕгъӕгум испортсменхӕр
щызӕлукӕагъӕхӕу зӕнӕкӕокъухэм та-
хӕлажӕззтыгъ. Дӕгъоу кӕзӕшӕ-
жы, Мырзӕ Джанхӕт банзӕ ыца-
гӕ шӕобж хылыгъӕ кызытырашӕм
тхъаусыхагъӕп. Зӕнӕкӕокъум пи-
дзӕжы, хагъӕунӕфыкӕырӕ чыпӕлӕр
кыдыыхыгъагъ. Ицӕфыгъӕкӕи,
спортсменӕу зӕрӕшытымкӕи шысӕ
тырахыштыгъ.

Урыгушхонӕу гум кӕинӕжыгъ

— Илӕс 14 хъугъӕу спортым-
кӕи пашӕхэм, тренерхэм, ныбджӕ-
гъоу иӕагъӕхэм Джанхӕт фӕгъӕ-
хыгъӕ зӕнӕкӕокъухӕр зӕхӕшӕх, —
кӕуӕуатӕ Адыгӕ Республикӕм и
Парламент идепутатӕу Мырзӕ
Джанбӕч. — Джанхӕт сӕ сшы-
нахыжӕ лӕапӕу шытыгъ. Зӕш-зӕ-
шыпхъуи 8 тыхъоу тыунагъо ты-
шапӕлӕгъ. Ныбджӕгъоу иӕагъӕ-
хэм, тренерӕу Иоф зыдышӕагъӕхэм
Джанхӕт зӕрашымыгъушӕжы-
рӕм, илӕс кӕзӕ зӕнӕкӕокъухӕр зӕ-
рӕзӕхӕшӕрӕм осӕ ин ӕтӕты, лӕшӕу
тафӕраз. Сшынахыжӕ бӕп ыгъӕ-
шӕагъӕр, ау цыфмӕ шӕукӕи агу
кызызӕринагъӕм, лӕзужӕу кыгъӕ-
нагъӕм тегъӕгушхо.

— Адыгеим ирайонхӕмрӕ икӕа-
лӕхӕмрӕ ябӕнакӕохӕр зӕкӕи зӕн-
кӕокъухэм ахӕлӕжӕбӕгъӕх.

— Ащи тырӕгушхо. Бӕнакӕмӕ
япчӕагъӕ хӕкӕырӕп. Краснодар
краим имызакъоу, Къыблӕ шӕо-
лӕырым иреспубликӕхӕр кӕӕлӕрӕ
илӕсым зӕлукӕгъумӕ ахӕлӕжӕзз-
хъу кытауагъ.

Апӕрӕ тренеры, зӕхӕщӕкӕохӕр

Тӕхъутӕмыкӕое кӕлӕцыкӕу-
ныбжыкӕи спорт еджапӕр кызы-
зӕлукӕым тренерӕу Иоф шышӕлӕзз-
тыгъӕр Джармӕкӕо Нурбый. Къуа-
джӕм игъунӕгъу псӕупӕхэм кӕа-
рыкӕырӕ кӕлӕхӕр самбӕмрӕ дзю-
домрӕ афигъӕсӕштыгъӕх. Н. Джар-
мӕкӕом икӕлӕдӕджӕкӕомӕ ащышӕу
апӕу СССР-м спортымкӕи имастер
хъугъӕр Мырзӕ Джанхӕт. Шцын-

джые икӕыз дзюдомкӕи самбӕм-
кӕи кӕлӕм зигъӕсӕштыгъ. Нӕужым
Адыгӕ кӕралыгъо кӕлӕгъӕдӕжӕ
институтыр кыуыхыгъ.

Урысыемрӕ Адыгеимрӕ язаслужен-
нӕ тренерӕу Джармӕкӕо Нур-
бый Тӕхъутӕмыкӕуае щыкӕлӕгъӕ
зӕнӕкӕокъухэм язӕхӕшӕкӕо анахӕ
чанмӕ ащыш. Иофӕу зӕшӕуихыгъӕр
гъунӕнчӕ. Мырзӕ Джанхӕт ныб-
джӕгъоу иӕагъӕхӕ Хъӕкӕлӕко Чӕти-
бӕ, Чӕтыжӕ Алы, Хъот Юныс
яшӕушӕагъӕи кыхӕтӕгъӕшы. АР-м
самбӕмкӕи и СДЮШОР идиректо-
рӕу Пшыкӕаныкӕо Долӕтыкӕуи
зӕхӕщӕкӕомӕ ащыштыгъ, зӕнӕкӕ-
къухэм игуапӕу яплӕыгъ.

Самбӕмкӕи бӕнапӕлӕхӕр кӕащы-
зӕлукӕагъӕх Улапӕ, Еджӕркӕуае,
нӕмыкӕи чылӕхэм. Езыгъӕжӕгъа-
кӕхӕри зӕнӕкӕокъухэм ахӕлӕжъа-
гъӕх, хагъӕунӕфыкӕырӕ чыпӕлӕхӕри
кыдыыхыгъӕх.

Адыгӕ Республикӕм физкульту-
рӕмкӕи ыкӕи спортымкӕи и Коми-
тет итхъаматӕу Хъасанӕкӕо Мура-
тӕ, АР-м самбӕмкӕи ифедерации
ипащӕу Хъӕпӕе Арамбый, Парла-
ментым идепутатӕу Мырзӕ Джан-
бӕч, Иофшӕлӕпӕ зӕфӕшӕхъафхэм

Хъот Юнысрӕ Мырзӕ Джанбӕчрӕ спорт зӕнӕкӕокъухэм
атегушылӕх.

аӕутхӕ Джармӕкӕо Хызыр, Къу-
шӕкӕо Амир, Пратӕкӕо Алы, Едыдж
Руслӕн, Пратӕкӕо Мус-
лим, Абрӕдж Аслӕн, Бек-Оглы
Байзӕт, Талӕкӕо Айдымыркӕн, я
88-рӕ маршрут автобусым иводи-
тельхӕр зӕнӕкӕокъухэм спонсор
афӕхъугъӕх.

Медальхӕр, кубокхӕр

Зӕнӕкӕокъухэм хагъӕунӕфыкӕы-
рӕ чыпӕлӕхӕр кӕащыдӕзыыхыгъӕ-
хэм афагъӕшӕошӕгъӕ медальхэм,
кубокхэм Мырзӕ Джанхӕт ыцӕ
атетхагъ. Шӕжыым укыпкыры-
кӕыштмӕ, ащи мӕхӕнӕ хъыгъӕ иӕ.
Тренер анахӕ дӕгъоу зӕнӕкӕокъум
кышыыхахыгъӕр Хъот Юныс. Ар
зипӕцӕ кӕлӕмӕ медальу кыда-
хыгъӕр зӕкӕи мӕнахыб. Сотовӕ
телефонхӕри анахӕ дӕгъоу бӕна-
гъӕхэм афагъӕшӕошагъӕх.

Тренерӕу Джармӕкӕо Нурбый
ыгъӕсагъӕхӕу Вячеслав Павловыр,
Хъушт Адамӕ, Джармӕкӕо Азмӕт,
дунаим, Европӕм язӕнӕкӕокъухэм

медальхӕр кӕащахыгъӕх. Трене-
рым ыпӕлӕгъӕ кӕлӕхӕр Тӕхъутӕ-
мыкӕуае щыкӕлӕгъӕ зӕнӕкӕокъухэм
судьяу зӕрӕагъӕхӕри Иофыгъо
дӕгъукӕи тӕлытӕ. Тӕхъутӕмыкӕое
районым иадминистрации физ-
культурӕмкӕи ыкӕи спортымкӕи
игъӕлорышӕлӕпӕ ипащӕу Зӕрамыку
Руслӕни зӕхӕшӕн Иофхэмкӕи
ишӕлӕгъӕшхо кыгъӕкӕуагъ.

Апӕрӕ чыпӕлӕхӕр кыдызыыхыгъӕ-
хӕр: Ацумыжӕ Казбек, кӕ 32-рӕ,
Блӕгъожӕ Астемир, кӕ 35-рӕ, Джы-
мыкӕо Батыр, кӕ 38-рӕ, Тхъар-
кӕохъо Айдымыр, кӕ 42-рӕ, Дӕхъу
Азамат, кӕ 45-рӕ, Таус Асфар, кӕ
48-рӕ, Чӕтыжӕ Нурбый, кӕ 52-рӕ,
Харцӕаев Ӕрдем, кӕ 56-рӕ, Уридия
Баграт, кӕ 60, Айтӕчыкӕо Султӕн,
кӕ 65-рӕ, Бастӕ Ислӕм, кӕ 70-рӕ,
Шӕрӕмыкӕо Аскӕр, кӕ 75-рӕ, Кӕыкӕ
Зауркӕн, кӕ 81-рӕ, Хъакурынӕ
Хъазрӕт, кӕ 81-м кӕхъу.

Шӕхӕнӕ Мурадинӕ, Шӕтымӕ Азӕ-
мат, Нажӕу Русамӕ, Пӕнӕшӕу Рус-
лӕнӕ, Мацакӕнӕн Гарник, Къу-
шӕкӕо Ислӕмӕ, Мӕшӕлӕкӕо Бис-
лӕнӕ, Алыбӕрд Тимур, Карасев
Дмитрий, Нащ Ахӕмӕд, Пхӕнӕе
Нурбый, Жӕнӕлӕ Юрӕ, Лафышӕу

Салим, Едыдж Бислӕн ятӕонӕрӕ
чыпӕлӕхӕр кыдыыхыгъӕх.

Анахӕ дӕгъоу бӕнагъӕхэм ащы-
шых Тхъаркӕохъо Айдымыр, Хар-
цӕаев Ӕрдем, Хъакурынӕ Хъазрӕт,
Джымыкӕо Батыр, нӕмыкӕхӕри.
Кӕыкӕ Зауркӕн ибӕнӕгъухӕр «кӕа-
бзӕу» кыыхыгъӕх.

Тренерхӕу Нӕпсӕу Байзӕт, Дӕгу-
жые Мыхъамодӕ, Хъӕпӕе Асхъад,
Дзыбӕ Хъамзӕт, Къуекӕо Руслӕн-
нӕ, Хъот Юныс, Кӕыкӕ Ахӕмӕд,
Мӕрӕтыкӕо Щамсӕт, Хъабый Бай-
зӕт, Бӕгъӕдыр Руслӕнӕ, Джармӕ-
кӕо Русам, нӕмыкӕхӕми агъӕса-
гъӕхӕу хагъӕунӕфыкӕырӕ чыпӕлӕхӕр
кыдызыыхыгъӕмӕ тафӕгушӕо.

Зӕнӕкӕокъухэм ахӕлӕжъагъӕхӕр
ыпӕкӕи амытӕу зӕхӕщӕкӕомӕ агъӕ-
шагъӕх. АР-м физкультурӕмкӕи
ыкӕи спортымкӕи и Комитет итхъа-
матӕу Хъасанӕкӕо Муратӕ кызырӕ-
тиуагъӕу, дӕгъоу зӕхӕшӕрӕ зӕнӕ-
кӕокъухэм спортсменхӕр, тренер-
хӕр, спортыр зыкӕасӕхӕр ашӕлӕгъӕ-
шӕгъӕонӕу ахӕлажӕх.

ЕМТИЛӔ Нурбый.